

HET ALTERNATIEF VOOR HET AFSCHAFFEN VAN HET JURIDISCH LOKET

DE EISEN VAN DE SP

Michiel van Nispen
SP-Kamerlid

April 2015

INLEIDING

Het Juridisch Loket is de meest laagdrempelige voorziening voor mensen met een juridisch probleem, die weinig inkomen en weinig vermogen hebben. Bij het gratis inloopspreekuur konden mensen hier op 30 plaatsen in het land terecht voor een eerste juridisch advies.

Tot voor kort. Vanwege sluipende bezuinigingen zijn er mensen ontslagen bij het Juridisch Loket, als gevolg waarvan de wachttijden aan de balie en aan de telefoon zijn opgelopen. Om dat te voorkomen is de ingrijpende keuze gemaakt om het gratis inloopspreekuur af te schaffen. Voortaan moeten mensen telefonisch (een betaald nummer) of online contact opnemen met het Juridisch Loket.

Debataanvragen van de SP werden eind maart niet gesteund. Op 7 april, de dag dat de eerste twintig vestigingen hun balies met inloopspreekuur hebben gesloten, besloot de Kamer in meerderheid dat hierover gedebatteerd zou moeten worden met staatssecretaris Dijkhoff van Veiligheid en Justitie. Dat debat vindt plaats op 14 april 2015. Voorzien is dat de overige tien vestigingen, waaronder de grote steden, de deuren moeten sluiten per 11 mei 2015.

ZORGEN

Er zijn grote zorgen over het afschaffen van het gratis inloopspreekuur. Dat voorzag namelijk in een grote behoefte. De juridische problematiek wordt er niet kleiner op. De groep mensen die zelf in staat is om een advocaat te betalen wordt niet groter. Het gratis inloopspreekuur was de meest laagdrempelige voorziening voor mensen met een juridisch probleem. Vooral ook omdat mensen die de taal niet goed spreken, niet goed opgeleid zijn of licht verstandelijk beperkt zijn niet zo makkelijk online een afspraak maken of de telefoon pakken, zeker niet als dit een betaald nummer is. Het binnen lopen bij het Juridisch Loket was juist voor deze groep waardevol, vooral ook omdat meteen een arbeidsovereenkomst of dagvaarding getoond kon worden zodat de jurist van het Loket meteen mee kon kijken en kon adviseren.

Uit onderzoek blijkt ook de waarde van deze mogelijkheid. Veel mensen konden snel en eenvoudig geholpen worden door het Juridisch Loket. De klanttevredenheid was hoog, de kosten laag.

Onderdeel van eerdere plannen met betrekking tot de rechtsbijstand van de vorige staatssecretaris van Veiligheid en Justitie, Fred Teeven, was het voornemen om het Juridisch Loket te gaan versterken. Deze plannen, waarmee in totaal 85 miljoen euro bezuinigd zou gaan worden op de gesubsidieerde rechtsbijstand, zijn door de Eerste Kamer afgewezen. Er is een onderzoekscommissie ingesteld (de commissie Wolfsen) die onderzoek doet naar het stelsel van rechtsbijstand en mogelijke vernieuwing daarvan. In afwachting daarvan is het grootste deel van deze bezuinigingsplannen bevroren.

Alhoewel rechtszoekenden en advocaten grote zorgen hebben geuit bij de Kamer over de plannen om het inloopspreekuur bij het Juridisch Loket af te schaffen, schrijft staatssecretaris Dijkhoff op 2 april 2015 in een brief aan de Tweede Kamer:

“De wijze waarop het Juridisch Loket zijn dienstverlening vormgeeft is de verantwoordelijkheid van het Juridisch Loket zelf. (...) Ik ben van mening dat met de aanpassingen waartoe de stichting heeft besloten de toegang tot het recht op adequate wijze gewaarborgd blijft.(...) Stichting Het Juridisch Loket zal de effecten van de aanpassingen monitoren.”

DE EISEN VAN DE SP

1. De staatssecretaris moet zijn verantwoordelijkheid nemen

Als de vorige staatssecretaris het Juridisch Loket kon versterken, dan kan de huidige staatssecretaris toch in ieder geval voorkomen dat het Juridisch Loket verzwakt wordt. Als verantwoordelijke voor het hele stelsel rechtshulp voor mensen die dat niet zelf kunnen betalen, kun je je niet verschuilen achter het Juridisch Loket. Het 'monitoren' van de gevolgen van de sluiting heeft weinig zin omdat je nauwelijks kunt meten welke rechtzoekenden zijn afgehaakt omdat de laagdrempelige voorziening is afgeschaft.

2. Geen sluitingen van vestigingen in grote steden per 11 mei

Juist in de vestigingen in de grote steden, die genomineerd zijn per 11 mei hun deuren te sluiten, is de toeloop naar het spreekuur traditioneel groot. Mensen staan er voor in de rij op de stoep vlak voor de deuren open gaan. Het is onverantwoord deze inloopsprekuren af te schaffen.

3. Hervat het spreekuur op de 20 locaties die reeds gesloten zijn

Ook in de twintig steden waar de balies al gesloten zijn hebben mensen recht op deze laagdrempelige voorziening voor rechtshulp. Dertig plekken in het land is al niet zo veel, als je er maar tien overhoudt dan zijn de reistijd en –kosten voor veel mensen niet op te brengen.

De twintig vestigingen die hun deuren al hebben gesloten per 7 april moeten op zo kort mogelijke termijn hun inloopsprekkuren weer hervatten. Indien dat niet volledig zou kunnen dan zou dat plaats moeten vinden naar gemeten behoefte, maar minimaal 2 ochtenden per week zou er weer gratis inloopsprekkuren moeten zijn.

4. Verminder de bureaucratie, schaf het verwijzingscircuit af

Mensen die recht hebben op gefinancierde rechtsbijstand door een advocaat moeten een eigen bijdrage betalen. Ze kunnen alleen een korting van 52 euro krijgen op deze bijdrage, als ze eerst voor advies langs het Juridisch Loket gaan. Ook in gevallen waarbij het Juridisch Loket ze eigenlijk niet verder kan helpen, zoals bij echtscheiding en asielzaken. Dit leidt er toe dat zeer veel mensen alleen bij het Juridisch Loket komen om hun 'kortingsbon' op te halen. Dat doorverwijzingscircuit moet worden afgeschaft. Het dient geen enkel doel en leidt alleen maar tot gedoe voor de advocaat en de klant. Het zou gaan om een onnodige belasting van het Juridisch Loket van 80.000 klantcontacten. Mensen die in aanmerking komen voor de korting hoeven niet eerst langs het Juridisch Loket. Daardoor vermindert de bureaucratie en ontstaat ruimte om balies en spreekuren overeind te houden.

5. Geen nieuwe maatregelen of beleidswijzigingen tot commissie Wolfsen rapporteert

Als we de commissie Wolfsen serieus willen nemen, dan moeten we het onderzoek naar het stelsel van rechtsbijstand en eventuele alternatieven afwachten. Het is niet juist om nieuwe maatregelen te nemen of beleid te wijzigen voordat we de resultaten van deze onderzoekscommissie kennen en er door de staatssecretaris, in overleg met de Tweede en Eerste Kamer, besluiten zijn genomen.